

1968. XI.3. 15.48 P *Petőfi Ródló*

Két kiállításon. /6/ HI.

-Fővárosunk ezer éve. A Pécsi Kerámia Biennálé. Donner Ilona riportja.

-Örvendjen itt épségben az idejövő polgár, és vendégnép, és találjanak bocsánatot, ~~akik~~ a hibázók, és jutalmat az igazak. Ez a XIII. századbéli felirat, amely feltehetőleg a budai Városházát díszítette egykoron, fogadja a látogatót, a Budapesti Történeti Múzeum új kiállításán. Szimbolum, és kedves köszöntő ez a néhány sor. Márcsak azért is, mert ez a mai kiállítás fővárosunk múltját idézi. S akik most bemutatják a kiállítást, Lőcsy Erzsébet, és dr. Nagy Lajos a múzeum tudományos munkatársai. Ezer év, egy hatalmas teremben-magamban, én tulajdonképpen így fogalmaztam meg, ennek a kiállításnak a címét.

-Ezer év, a honfoglalástól 1945-ig, de a kiállítás tulajdonképpen nem záródik le 1945-tel, mert amikor a nagy kiállítási teremből kilépünk, az új Budapesttel találjuk szemben magunkat, a már megváltozott új épületekkel, új lakótelepekkel, és a kiállítás legvégén Budapest fejlesztési tervével, és az új lakótelepeknek, -Műzöttük az óbudai lakótelepnek a nagy makettjével.

-Milyen szempontok szerint csoportosították az anyagot?

-Az anyagot úgy igyekeztünk csoportosítani, hogy a város történetének a legfontosabb korszakai, megfelelőképpen kifejezésre jussanak, így , ilyen korszakhatárnak szántuk, a kiállításon a tatárjárást. Ilyen korszak határ, ilyen nagy korszak

határ Budának 1541-ben a törökök által való elfoglalása. Új korszakhatár a kiállításon 1686 Buda visszafoglalása, 1848-49 a szabadságharc, 1973 a három városnak, Budának, Pestnek és Óbudának az egyesítése. 1919 a Tanácsköztársaság időszaka és 1945 a záróidőszaka a kiállításnak.

-Ezt a hatalmas anyagot, szinte lehetetlen időrendi sorrendbe bemutatni. De talán néhány szót beszéljünk Buda alapításáról.

-Az 1241-42 évi tatárjárást, illetve annak mérhetetlen pusztításai után, IV. Béla király a budai Várhegyen megalapította új Buda városát./Iskolai tanulmányaimból, ha jól emlékszem, Buda fé/

-Iskolai tanulmányaimból, ha jól emlékszem, Buda fénykora a XIV. és a XV. századra esik.

-Valóban, igen jól emlékszik, mert Buda fénykora I. Lajos, és Zsigmond uralkodása idejére esik. A XIII. század derekán alapított város, a XVII. században már az ország tényleges fővárosa, nemcsak politikai, hanem gazdasági és kulturális életének is központja.

-A budai polgárok életét, milyen emlékek őrzik?

-Ezek az emlékek azt tükrözik, hogy a budai polgárházak a kor művészetének színvonalán állottak, és nemcsak polgári tehetőségét bizonyítja, hanem azt is, hogy Buda művészete európai viszonylatban is élenjáró volt.

-Menjünk akkor tovább, az időben, a török hódoltság korához érkeztünk.

-A köztudatban úgy él, hogy Buda török város volt, de a kiál-

látáson bemutatott néhány magyar nyelvű levél is bizonyítja, a XVII. század elejéről, és 1685-ből a legutolsó, hogy Budán és Óbudán, magyar illetve keresztény lakosság, végig a török uralom alatt is élt, és megtartotta városi szervezetét is. 1686-ban Budát visszafoglalták a töröktől, A visszafoglaló ostrom, nagy mértékben elpusztította nemcsak a várat, hanem a Vizivárost is, Pestet is. Ebből a pusztulásból hosszú évtizedek kellettek ahhoz, hogy a város ismét felnövekedjék, és az ország fővárosa legyen. Ezt a növekedést, a kiállításon, városképek sorozata mutatja be, a XVIII. században és a XIX század első felében is, amikor Buda és Pest az ország politikai, gazdasági, társadalmi, kulturális központja ~~lett~~ volt. S, így jutunk el a kiállításon 1848-hoz, a forradalom és a szabadságharc fővárosához Budapesthez.

-Akkor egyesítették már a fővárost?

-1849 júniusában a belügyminiszter elrendelte Budának, Pestnek és Óbudának az egyesítését. Sajnos a szabadságharc leverése, és az utána következő abszolutizmus miatt, ez a rendelkezés nem valósulhatott meg gyakorlatilag. Egy hónapig tartott csak a három városnak ez az egyesült állapota, és 1873 az az év, amikor hivatalosan is egyesítették Budát, Pestet, és Óbudát Budapest néven, mint az ország fővárosát.

-És itt kezdődik tulajdonképpen Budapest nagy korszaka.

-Ezt a kiállítás is talán, ahogy a látogatók is tapasztalhatják, egészen más jellegű anyaggal mutatja be, mint az előző korszakokban. természetesen nem egy ipari kiállítást

akartunk csinálni, amikor ezeket a gépeket kiállítottuk, hanem azt bizonyítani ezekkel a gépekkel, hogy Budapestnek a gazdasági fejlődésében a gyáriparnak, milyen szerepe volt.